

The background of the entire page is a photograph of a shopping cart filled with various groceries. Visible items include several loaves of bread in brown paper bags, a bunch of green asparagus, two ripe yellow bananas, a red tomato, a clear plastic bottle of juice, and a round loaf of bread. The cart's metal frame and green handle are also visible.

VÝZNAMNÁ

TRŽNÍ SÍLA

PO NOVELE ZÁKONA

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	3
VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA	4
NEJČASTĚJI DISKUTOVANÁ USTANOVENÍ NOVELY ZÁKONA O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE	8
PENĚŽNÍ PLNĚNÍ A SLEVY Z POHLEDU § 3A PÍSM. A) ZÁKONA.....	8
MNOŽSTEVNÍ SLEVY Z POHLEDU § 4 ZÁKONA	10
OSTATNÍ DISKUTOVANÁ USTANOVENÍ	11
K NĚKTERÝM ASPEKTŮM SMLUVNÍ ÚPRAVY VZTAHŮ MEZI ODBĚRATELI A DODAVATELI PO NOVELIZACI ZÁKONA O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE.....	12
PÍSEMNÁ FORMA SMLOUVY	12
POVINNÉ NÁLEŽITOSTI SMLOUVY	13
DALŠÍ LIMITY PLATNÉ PRO SJEDNÁVÁNÍ SMLOUVY	15
VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA V EVROPSKÉM KONTEXTU.....	16
VÝVOJ ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY NEKALÝCH OBCHODNÍCH PRAKTIK NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE.....	16
VÝVOJ REGULACE ODBĚRATELSKO-DODAVATELSKÝCH VZTAHŮ NA ÚROVNI ČLENSKÝCH STÁTŮ	17

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
tř. Kpt. Jaroše 7, 604 55 Brno
Redakční rada: Milena Marešová, Martin Švanda
Foto: archiv ÚOHS, Jef Kratochvíl
Telefon: 542 167 111
Fax: 542 167 117
E-mail: posta@compet.cz
<https://www.uohs.cz>
Uzávěrka textu: 22. 8. 2016
Grafická úprava a tisk: Metoda spol. s r. o.

ÚVODNÍ SLOVO

Zákon o významné tržní síle č. 395/2009 Sb. je v účinnosti již více než šest let a před nedávnem se dočkal dlouho vyhlášené novelizace. Ve své původní podobě zákon nebyl ideálním legislativním výtvorem, avšak přes veškeré problémy mu nebylo možno upřít, že na vztahy mezi dodavateli a odběrateli potravinářských a zemědělských výrobků působila jeho existence pozitivně. Obchodní řetězce byly pod dojmem zákona opatrnější ve svém jednání vůči dodavatelům, zcela konkrétním přínosem se ukázaly být jasné limity pro splatnost faktur.

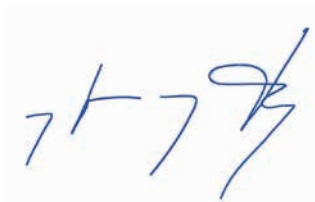
Vzhledem k výkladovým a aplikačním nejasnostem se téměř od počátku účinnosti zákona hovořilo o nutnosti jeho změny, ať již prostřednictvím novelizace či zcela nového předpisu. Vláda se nakonec rozhodla pro novelizaci, která vstoupila v účinnost 6. března 2016.

Novela mimo jiné odstranila nepřehlednou soustavu deliktů uvedených v přílohách zákona a dala v tomto ohledu větší diskreci orgánu dohledu, kterým je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Současně zavedla řadu povinných náležitostí, které musejí obsahovat smlouvy mezi obchodníky a jejich dodavateli. V neposlední řadě upravila definici samotného konceptu významné tržní

síly tak, aby bylo nepochybné, že se jedná o koncept absolutní.

V zájmu zvýšení právní jistoty zainteresovaných stran přichází Úřad s tímto informačním listem, v němž mimo jiné podává výklad řady novelizovaných ustanovení a upozorňuje na celoevropské přesahy tématu významné tržní síly.

Zákon o významné tržní síle je regulací, která vznikla za účelem odstranění tržních selhání, jež se v předmětném sektoru objevují. V novelizované podobě bude zákon tuto funkci plnit jistě lépe než jeho původní verze.

Petr Rafaj

předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA

V posledních několika měsících se zájem odborné i laické veřejnosti dosti často věnoval tématu obchodních řetězců a jejich dodavatelů. Zájem o dané téma byl umocněn především v souvislosti s projednávanou novelou zákona č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití (dále též „zákon o významné tržní síle“ nebo „zákon“), na půdě poslanecké sněmovny. Diskuse byla zdůrazněna i tím, že mimo vládní návrh novely zákona, mající za cíl zpřesnění a efektivnější vymáhání zákona, existoval i zcela protichůdný návrh ze strany opozičních poslanců na celkové zrušení vlastního zákona bez jakékoli náhrady.

Za této situace došlo začátkem tohoto roku ke schválení novely zákona, která dne 5. února 2016 byla vyhlášena ve Sbírce zákonů a následně nabyla účinnosti dne 6. března 2016.

Problematika zakázaných obchodních praktik při maloobchodním prodeji je předmětem zájmu nejen České republiky, ale rovněž i dalších členských států, tak i samotné Evropské unie. V roce 2013 byl vydán dokument vztahující se k problematice obchodní řetězců ve formě „Zelené knihy“, který obsahuje jednak identifikaci nejčastějších zakázaných obchodních praktik, ale dále i způsoby a možnosti řešení této problematiky v jednotlivých členských státech Evropské unie a návrhy na možné sjednocení řešení této problematiky. Na tuto aktivitu navazuje projednávání předmětné problematiky na úrovni Evropského parlamentu a pravidelná setkání pořádaná Evropskou komisí prostřednictvím DG Growth a DG Competition. Tomuto tématu se proto věnujeme v samostatném článku v další části tohoto informačního listu. Na tomto místě bych pouze rád uvedl, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „Úřad“ nebo „ÚOHS“) se diskutuje k těmto otázkám na evropské úrovni aktivně účastní, přispívá svými poznatky získanými z provedených šetření a rovněž sleduje vývoj v oblasti legislativy zabývající se dodavatelsko-odběratelskými vztahy při dodávkách potravin v jiných členských státech. Získané poznatky byly využity při přípravě a zpracování návrhu novely zákona.

Novela zákona ve vztazích mezi dodavateli a odběrateli významně ukotvuje tzv. absolutní koncept významné tržní síly. Jeho uplatňování při výkladu významné tržní síly a vymáhání ze strany Úřadu ve správních řízeních vedených před nabytím účinnosti a platnosti novely zákona o významné tržní síle je v současné době podrobeno zkoumání správních soudů. Dle názoru Krajského soudu v Brně: „*Nejasnosti a pochyby ohledně vymezení pojmu významné tržní síly vedou, resp. před provedenou novelou*

zákona vedly, k dvojímu možnému výkladu tohoto pojmu, jakkoli to žalovaný ve svém vyjádření popírá. Jde o výklad významné tržní síly jako konceptu, který může být chápán jako absolutní anebo relativní.“

Podstatou absolutního konceptu významné tržní síly je dvoustupňový test objektivních skutečností, zda daný subjekt disponuje významnou tržní silou. Nejprve Úřad zjišťuje, zda povinný subjekt dosahuje zákonem předpokládaného obrátu pěti miliard korun za prodané potraviny a služby s tímto prodejem související. Je-li tento předpoklad splněn, je přistoupeno k ověření, zda povinný subjekt disponuje významnou tržní silou na základě posouzení dle § 3 odst. 2 zákona a zda jeho jednání je schopno ohrozit řádné fungování obchodního vztahu mezi dodavatelem a odběratelem.

Podstatou druhé fáze testu je skutečnost, že předmětem hodnocení, zda některý z povinných subjektů má významnou tržní sílu, není hodnocení jednoho nebo více konkrétních obchodních vztahů mezi dodavatelem a odběratelem, ale posouzení, zda jeho jednání může ohrozit neurčitý počet takových vztahů. Je třeba poukázat i na skutečnost, že v průběhu existence smluvního vztahu se může pozice dodavatele měnit a je těžko představitelné, že by v každém okamžiku bylo reálné hodnotit, zda je dodavatel v pozici, kdy se k němu obchodní řetězec musí chovat v souladu se zákonem či nikoli. Znamenalo by to jednak enormní zátěž pro hodnotitele vyhodnocujícího pozici dodavatele, daleko závažnější je ale skutečnost, že takový stav by nutně vedl k právní nejistotě u všech účastníků smluvních vztahů.

Jestliže je tedy odběratel vyhodnocen jako subjekt nacházející se v postavení významné tržní síly, nachází se podle názoru Úřadu v situaci, kdy z pozice významné tržní síly vystupuje vůči všem svým dodavatelům a nemůže tak jednu skupinu dodavatelů diskriminovat vůči jiné skupině, ale musí vůči všem svým dodavatelům vystupovat tak, aby svým jednáním neporušoval zákon. Jedná se o obdobný přístup, jaký je uplatňován při posuzování chování dominanta podle zákona o ochraně hospodářské soutěže, kdy subjekt, který je v dominantním postavení, se musí chovat stejně ke všem ostatním subjektům na trhu, tedy konkurentům či spotřebitelům.

Novela zákona o významné tržní síle byla motivována na základě následujících skutečností:

a) zohlednění poznatků regulátora, tzn. Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže,

1 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně 30 Af 125/2013 – 191, ze dne 21. dubna 2016, str. 12–13.

- b) odstranění nejasností a nesprávností, které byly v zákoně,
- c) vhodnější formulace skutkových podstat.

Praktiky obchodních řetězců, které by mohly být posouzeny jako porušení zákona, jsou velmi propracované a jejich odhalování není jednoduché. Jedná se o stovky až tisíce dokumentů, které je nutno ve správních řízeních prověřit, aby Úřad mohl na základě důkazů konstatovat porušení zákona a nevznikly o tom důvodné pochybnosti. Jedním z cílů novely je zjednodušení a zkrácení doby správního řízení vedeného na základě zákona.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ BODY NOVELY JSOU NÁSLEDUJÍCÍ:

- a) Zpřesnění termínu potravina, jež vychází z evropské právní úpravy.
- b) Zpřesnění pojmů dodavatel a odběratel a řešení problematiky nákupních aliancí.
- c) Povinné náležitosti smlouvy mezi dodavatelem a odběratelem, kdy smlouva by měla být vždy v písemné podobě a ve smlouvě by měla být vždy uvedena výsledná cena dodávaných potravin.
- d) Zrušení šesti příloh zákona a jejich obecnější vyjádření v nově upraveném § 4.
- e) Novela zákona nezasahuje do ustanovení upravujících výši nebo stanovení pokuty. Tato ustanovení zůstávají zachována v původní podobě. Podstatou ochrany je vždy ochrana slabší smluvní strany. Není rozhodné, zda se jedná o tuzemský nebo zahraniční subjekt.
- f) Novela neupravuje tvorbu cen potravin. Ta je součástí negociačního procesu mezi dodavatelem a odběratelem.
- g) Novela zákona neurčuje, zda smluvní ujednání mezi dodavatelem a odběratelem jsou platná či nikoli. Toto je plně v působnosti obecných soudů.

Původní právní úprava při vymezení své věcné působnosti výslovně neuváděla, že se vztahuje i na služby poskytované mezi dodavateli a odběrateli v souvislosti s nákupem potravin, ačkoliv v přílohách byl obsažen popis zakázaných jednání týkajících se služeb, nebylo reflektováno, že spolu s nákupem velice úzce souvisí řada poskytovaných a přijímaných doplňkových služeb, při jejichž poskytování může též docházet ke zneužívání významné tržní síly.

Při vymezení působnosti v úvodním ustanovení zákona bylo přistoupeno k rozšíření právě o vztahy související s poskytováním těchto služeb. Nová úprava není de facto rozšíření stávající působnosti, ale spíše její výslovné vymezení. Navrhované změny se snaží předejít obcházení zákona, například prostřednictvím využívání třetích subjektů. V praxi se mohou vyskytovat situace, kdy osobou zneužívající své postavení je osoba ovládaná, tzn., sama o sobě nedisponuje významnou tržní silou, ve spojení s osobou ovládající však tuto pozici de facto má. Je tomu tak také u nákupních aliancí účastnících se nákupu a prodeje potravin a služeb s tím souvisejících, přičemž jednotliví členové nákupní aliance významnou tržní silou nemusejí disponovat.² Navrhovaná úprava tak reaguje na realitu a její další možný budoucí vývoj a zahrnuje tyto subjekty vhodným způsobem pod působnost zákona. Novela jednoznačněji vymezuje okruh vztahů, na něž se zákon o významné tržní síle vztahuje. Dosavadní dikce zákona z hlediska věcné působnosti zákona neobsahovala přesný a úplný výčet vztahů, který je ve skutečnosti regulován. Nově se proto zpřesňuje, že se zákon vztahuje na regulaci významné tržní síly v souvislosti s nákupem potravin za účelem jejich dalšího prodeje na území České republiky. Současně se doplňuje, že jsou regulovány také vztahy týkající se poskytování a přijímání služeb mezi odběratelem a dodavatelem, které souvisejí s nákupem a prodejem potravin. Jde o výslovné vymezení místní působnosti zákona. Tak jako v předchozí právní úpravě budou postihovány předně delikty, které byly spáchány a jejichž účinky se projevují na území České republiky, ale též delikty spáchané v zahraničí, jejichž účinky se projeví v České republice, například sjednání smlouvy v cizině se zahraničními dodavateli, kteří dodávají zboží do České republiky pro další prodej (tzv. distanční delikty). Upřesnění věcné i místní působnosti zákona je tak dáno do souladu s faktickým předmětem jeho regulace.

Službou související s nákupem nebo prodejem potravin se rozumí služba poskytovaná nebo přijímaná pouze mezi odběratelem a dodavatelem, která úzce souvisí s prodejem nebo nákupem potravin jako takovým, například platby za reklamu, kterou poskytuje odběratel dodavateli, od kterého nakupuje potraviny. Pod pojem služby nespadá dodávka elektřiny, vody, tepla, platba nájemného

2 Pojem „nákupní aliance“ se sice v rámci českých předpisů objevuje poprvé, což ale neznamená, že by se jednalo o pojem zcela neznámý. Je běžně používán například v oblasti ochrany hospodářské soutěže a svůj základ má v právu Evropské unie (srov. Sdělení Komise – Pokyny k použitelnosti článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci, 2011/C 11/01, ze dne 14. ledna 2011). Nákupní aliancí se pro účely tohoto zákona rozumí jakákoli forma spolupráce odběratelů. Nákupní aliance může, ale nemusí, být právníkou osobou a lze ji postihovat stejně jako odběratele.

a další služby nesouvisející se samotnou dodávkou potravin, ale s provozovnou, jejím vybavením atd.³

V souvislosti s novelou dále došlo ke zpřesnění a doplnění základních pojmů v rámci předpisu. Pojem zemědělské a potravinářské produkty, jenž nebyl ve znění zákona před novelou definován a nevycházel z žádného jiného českého právního předpisu ani evropského práva, byl nahrazen pojmem „potravina“ používaným přímo aplikovatelnými evropskými nařízeními.⁴

Aby se v praxi předešlo obcházení zákona tím, že odběratelé nakupují potraviny přes zprostředkovatele, tedy o subjekty, které nákup nebo služby pro jiné odběratele zajišťují na základě smlouvy příkazního typu, došlo v zákoně ke zpřesnění pojmů „dodavatel“ a „odběratel“ tak, že je možno postihovat zprostředkovatele stejně jako v případě, kdy dojde k porušení zákona ze strany odběratele.

Mimo zpřesnění podmínek pro toho, kdo nese deliktní odpovědnost dle tohoto zákona, byla vedena i diskuse, zda by podobnou deliktní odpovědnost mimo odběratele neměl nést i dodavatel. I když lze teoreticky připustit dané deliktní jednání ze strany dodavatelů, není správním orgánu dosud z praxe znám případ potvrzující tento hypotetický předpoklad, a proto nedošlo v této části zákona k jeho úpravě.

Nová právní úprava přesněji stanoví kritéria pro posuzování významné tržní síly. Vyvratitelná právní domněnka, že významnou tržní silou disponuje odběratel, jehož obrat přesáhne částku pěti miliard korun, zůstává zachována, ovšem s tím, že se jedná pouze o obrat za prodej potravin a služeb s tím souvisejících. Oproti předchozí právní úpravě se nově vymezuje, že se jedná o obrat za prodej potravin a služeb s tím souvisejících a dále, že se jedná o obrat za poslední ukončené účetní období. V původním znění zákona, kdy se hranice pěti miliard korun týkala čistého obratu, tuto podmínku splňovalo devět obchodních řetězců. Omezením tohoto obratu na potraviny a služby s tím související však nedojde ke změně počtu subjektů na straně odběratelů. K hraničnímu limitu se blíží jeden obchodní řetězec. Na odběratelské straně se tak jedná o jednotky subjektů.

Významná tržní síla se posuzuje u odběratele především s ohledem na strukturu trhu, překážky vstupu na trh a jeho finanční sílu. Nově se v případě zprostředkovatele jeho významná tržní síla posuzuje společně s postavením odběratele, pro kterého činnost vykonává.

3 V konkrétní provozovně se může prodávat cokoli jiného, ale bez vody, tepla, světla by provozovna fungovat nemohla.

4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin.

Samotná existence významné tržní síly však v žádném případě neznamená porušení zákona. Porušením zákona a právem chráněných vztahů by bylo až její zneužití. Původní znění zákona obsahovalo demonstrativní výčet forem zneužití významné tržní síly, který byl však velmi obecný a odkazoval na podrobnou úpravu obsaženou v obsáhlých přílohách. V těchto přílohách byly též nepříliš systematicky obsaženy některé smluvní podmínky dotčených vztahů. Nová právní úprava přenáší část obsahu těchto příloh vhodným způsobem do těla zákona a činí celý předpis přehlednějším a pro adresáty této právní normy přijatelnějším. V samostatném ustanovení byla zakotvena základní pravidla týkající se smluvních podmínek pro vztahy mezi dodavateli a odběrateli, v nichž odběratel disponuje významnou tržní silou. Například požadavek jasně definovat povinnost obligatorní písemné formy a část minimálních náležitostí smlouvy zaručí subjektům vyšší míru právní jistoty v jejich smluvních vztazích a zamezí zneužívání významné tržní síly. Nedodržení povinností vyplývajících z takového ustanovení by zakládalo skutkovou podstatu správního deliktu. Zmíněné požadavky jsou rovněž v souladu se *Zelenou knihou o nekalých obchodních praktikách*. S ohledem na využití prostředků moderní výpočetní techniky by byla písemná forma zachována, jestliže se učiní elektronickými prostředky umožňujícími zachycení obsahu takového právního jednání a určení osoby, která jej učinila.

Ustanovení § 3a částečně nahrazuje původní přílohy 2 až 4, které stanovily pravidla týkající se smluvních podmínek mezi dodavateli a odběrateli. Nová právní úprava pro smluvní vztahy, v nichž odběratel disponuje významnou tržní silou, převzala z platné právní úpravy povinnost obligatorní písemné formy a část minimálních náležitostí smlouvy a současně tato pravidla zpřesnila a zobecnila. V rámci smlouvy je nutné sjednat povinné náležitosti požadované občanským zákoníkem a vyjmenované v § 3a, a to obojí v písemné formě. Nesjednání povinné náležitosti nebo její nesjednání v písemné formě pak zakládá samostatnou skutkovou podstatu správního deliktu. Občanský zákoník povinnou písemnou formu nestanoví. V nedávné době se ÚOHS při své dozorové činnosti setkával s tím, že byly například požadovány platby bez protiplnění, které byly sjednávány buď ústně, nebo písemně v naprosto obecné formě, pod kterou lze zahrnout cokoliv. V případě, že by nebyla stanovena podmínka písemnosti, je prakticky nemožné dohody prokázat, neboť zneužívané strany tvrdí, že vše bylo dohodnuto ústně z důvodu obav, že bude ukončen jejich obchodní vztah. Současně je možný souběh deliktů na základě porušení povinnosti, respektive zákazu podle ustanovení § 3a i § 4, pokud by zneužití dle § 4 bylo prokázáno.

Případná absence písemné formy by vedla k ztížení vedení správních řízení s nemožností protiprávní jednání dokázat.

Obligatori písemná forma již existovala ve znění zákona před novelou, a to v jeho příloze č. 3 *Podmínky uváděné ve smlouvách mezi odběratelem a dodavatelem*, kde bylo konkrétně stanoveno: „*Ve smlouvě mezi dodavatelem a odběratelem se uvedou povinnosti, ke kterým se strany zavázaly s cílem stanovit cenu po ukončení obchodních jednání. Smlouva je uzavírána písemně a nelze ji měnit bez písemného souhlasu obou smluvních stran.*“ Požadavek písemnosti je rovněž v souladu se *Zelenou knihou*. Obligatori písemná forma a požadované náležitosti v ní uvedené tak dávají subjektům vyšší míru právní jistoty v jejich smluvních vztazích a zamezují zneužívání významné tržní síly.

Nově je rovněž zakotvena možnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v rámci výkonu dozoru nad tím, zda a jakým způsobem odběratelé a dodavatelé plní povinnosti vyplývající pro ně ze zákona nebo z předchozích rozhodnutí Úřadu vydaných na základě zákona, správní řízení ne zahájit, a to v těch případech, kdy Úřad po předběžném prošetření věci zjistí, že na vedení správního řízení není veřejný zájem. Zejména tedy v situacích, kdy se předmětné protiprávní jednání týká pouze velmi omezeného počtu dotčených subjektů a míra závažnosti jednání je jen velmi nízká. Ustanovením by měly být eliminovány případy, kdy existuje snaha využít jakýkoli veřejnoprávní předpis, v tomto případě zákon o významné tržní síle, k soukromoprávním sporům, nebo bagatelním porušením vůči malému počtu subjektů. Obdobnou úpravu obsahuje také zákon o ochraně hospodářské soutěže.

Změna zákona se dotkla též ustanovení § 4, který dnes obsahuje demonstrativní výčet forem zneužití významné tržní síly. Novela zrušila přílohy a přenáší jejich podstatu přímo do textu zákona a zároveň upřesňuje tyto skutkové podstaty v souladu s aktuálními požadavky. Za účelem jednotného systematického přístupu jako v případech zneužití dominantního postavení byla vypuštěna podmínka prokázání podstatného narušení hospodářské soutěže a soustavnosti.⁵

Novela dává správnímu orgánu možnost uplatnit princip oportunitu, tj. eliminuje případy, kdy by byl zákon využíván k soukromoprávním sporům, nebo by se jednalo o bagatelní porušení vůči malému počtu subjektů ze strany disponující významnou tržní silou. Ustanovení tak vyrovnává zrušení podmínky podstatného narušení soutěže, aby například Úřad v případě bagatelního zneužití významné tržní síly nemusel vést správní řízení. Úřad se tak bude moci zabývat systémovými pochybeními,

nikoli jednorázovými excesy. Konkrétní znění ustanovení vychází z obdobného ustanovení obsaženého v zákoně o ochraně hospodářské soutěže. Tento princip se rovněž uplatňuje i v jiných právních úpravách dohledu nad zneužíváním významné tržní síly, například ve Velké Británii. Novelou došlo též ke zpřesnění formulace ustanovení umožňujícího uložení pořádkové pokuty za nesplnění některých povinností stanovených v zákoně o ochraně hospodářské soutěže.

JUDr. Hynek Brom,
1. místopředseda ÚOHS,
pověřený vedením Sekce hospodářské soutěže

⁵ Podmínku podstatného narušení hospodářské soutěže neobsahuje ani zákon o ochraně hospodářské soutěže v případě prokazování zneužití dominantního postavení. Je nelogické, aby pro protiprávnost jednání subjektu s menší tržní silou bylo vyžadováno prokázání větších dopadů než v případě zneužití dominantního postavení.

NEJČASTĚJI DISKUTOVANÁ USTANOVENÍ NOVELY ZÁKONA O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE

Novelizace zákona o významné tržní síle v podobě zákona č. 50/2016 Sb. přinesla řadu změn, jež je nutno promítnout do smluvních ujednání mezi dodavatelem zemědělských a potravinářských produktů (dále též „potraviny“) a jejich odběrateli, u nichž je možno předpokládat, že disponují významnou tržní silou. Cílem příspěvku je přiblížit výklad Úřadu k otázkám, které jsou ze strany odborné veřejnosti nejčastěji kladeny a diskutovány.

Zásadní změnu v dodavatelsko-odběratelských vztazích přinesla zejména ustanovení obsažená v § 3a písm. a) a v § 4 odst. 2 písm. d) zákona. Ustanovení obsažená v § 3a písm. a) zákona stanovilo limit pro peněžní plnění hrazená dodavatelem potravin za plnění poskytovaná odběratelem. V důsledku ustanovení obsaženého v § 4 písm. d) zákona není povoleno sjednávání průběžných dodatečně uplatňovaných slev z kupní ceny bez definovaného protiplnění ve formě zpětně účtovaných finančních rabatů a bonusů. Obě tato ustanovení měla vliv na sjednávání obchodních podmínek a vedla po účinnosti novely zákona ke snižování nově sjednávaných kupních cen za dodané potraviny a omezení množství a výše sjednávaných dodatečných plateb ze strany dodavatelů.

1. PENĚŽNÍ PLNĚNÍ A SLEVY Z POHLEDU § 3A PÍSM. A) ZÁKONA

Dle ustanovení obsaženého v § 3a písm. a) zákona musí smlouva mezi odběratelem s významnou tržní silou a dodavatelem potravin obsahovat „*výši veškerých peněžních plnění dodavatele, jejichž celková suma nesmí překročit 3 % z ročních tržeb dodavatele za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců za potraviny dodané jednotlivému odběrateli v roce, ve kterém došlo k finančnímu plnění*“. Zákon nedefinuje, co znamená pojem „*peněžní plnění*“ a vzhledem k textu tohoto ustanovení a reálné obchodní praxi je také problematické určení časového období, ze kterého a pro které by měl vycházet limit pro peněžní plnění ve výši 3 % z tržeb dodavatele za potraviny dodané jednotlivému odběrateli.

1.1. PENĚŽNÍ PLNĚNÍ

Úřad považuje za peněžní plnění ve smyslu § 3a písm. a) zákona peněžní závazky (platby) dodavatele, které jsou hrazeny za konkrétní plnění poskytovaná dodavatelem odběratelem. Jedná se o platby za poskytnutí veškerých

služeb dodavatelem ze strany odběratele nebo za jiná plnění poskytnutá dodavatelem v souvislosti s nákupem a prodejem potravin.

Pro určení, která peněžní plnění dodavatele spadají do zákonného limitu 3 % z tržeb dodavatele za potraviny dodané odběrateli (dále též „3 % z obrátu“), je podstatné, zda plnění (služby) odběratele, za něž jsou poskytována peněžní plnění dodavatele, souvisejí ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) zákona o významné tržní síle s nákupem nebo prodejem potravin. Dle názoru Úřadu služby poskytované konkrétním odběratelem dodavatelům, kteří mu dodávají potraviny, mají logickou souvislost s nákupem a prodejem potravin, pokud není prokázán opak. Odběratel poskytuje dodavatelem určitá plnění právě proto, že má s dodavatelem uzavřen smluvní vztah týkající se dodávky potravin. Pouze v případě, že dodavatel odběrateli dodává nepotravinářské zboží a služby poskytované odběratelem se týkají nepotravinářského zboží, jedná se o služby nesouvisející s nákupem a prodejem potravin.

Za peněžní plnění spadající do zákonného limitu jsou považovány zejména platby za reklamní, propagační a logistické služby poskytované odběratelem, platby za předčasnou úhradu faktury (dodatečná skonta), za druhotné vystavení zboží na prodejnu, za vyhodnocování a reportování prodejnosti a obrátkovosti zboží dodavatele prodávajícího odběratelem apod.

Sjednaná peněžní plnění ve smyslu § 3a písm. a) zákona nesmějí být v rozporu s ostatními ustanoveními zákona, zejména s § 4. To, že celková výše peněžních plnění hrazených dodavatelem nepřesáhne zákonný limit ve výši 3 % z obrátu, neznamená, že průměrnost výše jednotlivých peněžních plnění nemůže být posuzována dle § 4 zákona.

1.2. SLEVY

Poskytování slev ze strany dodavatele odběrateli není dle zákona o významné tržní síle zakázáno, a to jak poskytování slev, které jsou sjednány v rámci cenového vyjednávání o celoročně platných cenových podmínkách ve formě finančních rabatů, finančních bonusů, tak i poskytování slev z kupní ceny potravin sjednaných v průběhu roku, například na potraviny nakoupené do slevových akcí. Dle výkladu Úřadu slevy poskytované dodavatelem nelze zahrnovat mezi peněžní plnění. Slevy z ceny dodaných potravin musí být sjednány předem a dodavatel je

poskytuje v rámci dodávky potravin a vyčísluje je na jím vystavené faktuře za jejich prodej, nejedná se tedy o samostatná peněžní plnění. Každá dodavatelem poskytnutá sleva musí být důvodná nebo musí mít své protiplnění na straně odběratele, například sleva poskytnutá na zboží s krátkou dobou spotřeby, uspořádání slevové akce, kdy je sleva poskytnutá dodavatelem přenesena na spotřebitele apod. Za peněžní plnění také nelze považovat některé zákonem zakázané platby, například platby zalistovacích poplatků (viz § 4 odst. 2 písm. d) zákona), jednorázové slevy bez sjednaného protiplnění apod.

Speciální postavení mají množstevní slevy, které je možno vyúčtovat zpětně až po dosažení sjednaného obrátového cíle (viz § 4 odst. 2 písm. e) zákona). Jsou účtovány samostatně a nejsou součástí kupní ceny potravin. Svým charakterem se však jedná o slevu z ceny dodaných potravin.

1.3. PLATBY SOUVISEJÍCÍ S LOGISTICKÝMI NÁKLADY

Logistické náklady mohou být kompenzovány buď formou logistické slevy z kupní ceny potravin, nebo formou peněžního plnění ze strany dodavatele za logistické služby poskytnuté odběratelem. Pro posouzení, která forma je v souladu se zákonem, je rozhodující, jaké je sjednáno místo plnění a v jakém okamžiku dochází mezi dodavatelem a odběratelem k přechodu vlastnického práva na dodané potraviny.

Pokud je sjednáno jako místo plnění centrální sklad a k přechodu vlastnického práva na odběratele dochází v okamžiku dodání výrobků na tento sklad, není možno považovat rozvoz výrobků v distribuční síti odběratele za logistickou službu poskytovanou dodavatelem, neboť dodavatel po dodání výrobků na centrální sklad již nemá k těmto výrobkům vlastnická práva. Pokud dodavatel v takovém případě poskytuje odběrateli logistickou slevu z kupní ceny dodávaných potravin, neboť ušetří dopravní náklady na rozvoz svých výrobků do jednotlivých prodejen odběratele, je takové smluvní ujednání ekonomicky opodstatněné a v souladu se zákonem. Poskytnutá sleva musí být sjednána tak, že bude vyúčtována v daňovém dokladu na úhradu kupní ceny za dodávku potravin a nemůže být fakturována samostatně. Sjednaná logistická sleva musí odrážet skutečné náklady dodavatele, které mu s rozvozem jeho výrobků vznikají, a nemůže být v nepřiměřené výši.

Pokud by odběratel po dodavatelem požadoval dodatečná peněžní plnění za přepravu potravin z centrálního skladu na jednotlivé prodejny, i když vlastnické právo k dodaným potravinám přechází na odběratele v okamžiku dodání na centrální sklad, jako sjednaného místa dodání potravin,

představovaly by takové platby zneužití významné tržní síly ve smyslu § 4 zákona.

Přechází-li podle smlouvy vlastnické právo k dodávaným potravinám na odběratele až jejich dodáním na konkrétní prodejny odběratele a odběratel se zaváže k jejich přepravě na tyto prodejny v rámci své distribuční sítě, jedná se o službu poskytovanou odběratelem, za kterou dodavatel poskytuje peněžní plnění, které spadá do 3% limitu.

1.4. URČENÍ OBDOBÍ PRO VÝPOČET TŘÍPROCENTNÍHO LIMITU

Úřad vykládá ustanovení § 3a písm. a) zákona tak, že dodavatel a odběratel jsou povinni uzavřít smlouvu, jejíž náležitostí bude stanovení maximální částky peněžních plnění dodavatele pro smluvně definované období, ve kterém budou tato plnění realizována. Tato náležitost může být sjednána v jakémkoliv smluvním dokumentu, obvykle však bude sjednána v rámcové smlouvě.

Zohlednění pouze jazykového výkladu ustanovení týkajícího se stanovení období pro výpočet limitu 3 % z obrátu za dodané potraviny je zdrojem nesouladu s realitou obchodních vztahů. Zákon uvádí jako období, ze kterého má být stanoven podíl ve výši 3 % z realizovaného obrátu, poslední ukončené účetní období dodavatele v délce 12 měsíců. V praxi se však mohou vyskytnout následující situace:

- minulé účetní období dodavatele nemusí být totožné s obdobím, pro které byla uzavřena předchozí smlouva mezi dodavatelem a odběratelem. Pokud je například smlouva mezi odběratelem a dodavatelem uzavírána s účinností od 1. 1. 2017 a účetní období dodavatele trvá od 1. března do 28./29. února následujícího roku, musel by být pro rok 2017 brán pro stanovení 3% limitu v potaz obrát za dodávku potravin za ukončené účetní období dodavatele, tj. za období od 1. března 2015 do 29. února 2016, tedy období vzdálené roku pro který je limit sjednáván;
- dodavatel nemusel být v předchozím období ve smluvním vztahu s odběratelem, není tedy možné limit pro peněžní plnění stanovit nebo byl ve smluvním vztahu pouze část roku;
- meziročně se mohla podstatně změnit výše obrátu za dodávané potraviny.

Tyto příklady nejsou v reálné obchodní praxi neobvyklé. Účelem daného ustanovení však bylo, aby výše peněžních plnění byla v rozumném vztahu k obrátu realizovanému v roce, v němž k peněžnímu plnění došlo. Úřad proto

zohlednil účel zákona a považuje za rozhodné období pro stanovení limitu 3 % z obrátu období, ve kterém jsou reálně poskytována plnění odběratele, která jsou hrazena peněžními plněními dodavatele. Protože předem není možno znát výši obrátu, kterou dodavatel a odběratel v daném roce dosáhnou, je obrat dodavatele za potraviny dodané odběrateli dosažený v minulém účetním období dodavatele vodítkem pro limit peněžních plnění dodavatele v daném roce. V případě, že dodavatel odběrateli v předchozím roce nedodával zboží nebo se meziročně zásadně změnila výše vzájemného obrátu, je na dodavateli a odběrateli, aby rozsah poskytovaných plnění odběratele a výši peněžních plnění dodavatele za tato plnění rozumně stanovili podle předpokládaného vzájemného obrátu a průběhu jeho vývoje během roku. Limit pro peněžní plnění dodavatele lze ve smlouvě uvést ve formě procentní částky z tržeb za dodané potraviny za definované období nebo uvést ve formě absolutní částky.

Mezi odběrateli a dodavateli potravin je běžnou praxí sjednávání nových obchodních podmínek pro každý rok. Smlouvy jsou většinou sjednávány formou rámcových smluv na dobu neurčitou, neboť kontrakt na následující rok je často uzavřen až po datu 1. 1. daného roku, a do doby sjednání nové rámcové smlouvy je platná rámcová smlouva z předchozího roku.

Při sjednání limitu pro peněžní plnění musí být definováno období, pro které daný limit platí, neboť jednotlivá peněžní plnění nejsou poskytována rovnoměrně a smyslem daného ustanovení je, aby za určité období, nejdéle za 12 měsíců, nepřesáhla výše peněžních plnění 3 % z obrátu dosaženého za toto období.

Pokud je smlouva sjednána na dobu určitou a délka trvání závazku vyplývajícího ze smlouvy nepřesáhne 12 měsíců, je 3% limit uvažován z dosaženého obrátu po dobu trvání smlouvy.

Pokud je rámcová smlouva sjednána na dobu neurčitou nebo na dobu delší než 12 měsíců, musí obsahovat určení období, ze kterého je počítán 3% obrátový limit. Toto období nemůže být delší než 12 měsíců. Smlouva na dobu neurčitou musí dále obsahovat ustanovení specifikující, jak bude počítán limit pro peněžní plnění pro období přesahující toto určené období. Období přesahující určené období však nesmí být delší než 12 měsíců. Pokud bude smluvní vztah ukončen dříve, než uplyne sjednané období pro výpočet 3 % z obrátu, je nutné, aby peněžní plnění nepřesáhla celkovou výši 3 % z obrátu dosaženého po dobu trvání smlouvy.

Vzhledem k obchodní praxi, kdy rámcové smlouvy jsou sjednávány většinou jako roční kontrakty, i když často z výše uvedených důvodů na dobu neurčitou, je například možné sjednat období pro výpočet 3 % z obrátu od data účinnosti smlouvy do konce kalendářního roku, pro který

je smlouva sjednána, přičemž je nutno dále sjednat dodatkem či přímo v rámcové smlouvě ustanovení specifikující, jakým způsobem bude zohledněna povinnost dodržet pro peněžní plnění limit 3 % z obrátu za dodané potraviny pro období od začátku následujícího roku do data uzavření nové smlouvy. Případně je možno sjednat limitní klauzuli pro období následujících 12 měsíců od data účinnosti smlouvy, i když toto období překračuje kalendářní rok a před uplynutím doby 12 měsíců od účinnosti smlouvy musí být sjednán dodatek nebo nová smlouva, ve kterých bude stanovena maximální výše peněžních plnění na další rok trvání smlouvy. Je na odběrateli a dodavateli, jaký způsob sjednání limitní klauzule při dodržení výše uvedených zásad zvolí.

Zákon č. 50/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití (dále též „novela zákona“), je účinný od 6. března 2016. Dle čl. II odst. 2 novely zákona byly smluvní strany povinny uvést smlouvy vzniklé přede dnem nabytí účinnosti zákona do souladu s § 3a zákona do data 6. června 2016. Pokud je nová smlouva či dodatek ke stávající smlouvě zohledňující novelu zákona uzavřen před datem 6. června 2016, je pro stanovení limitu peněžních plnění nutno uvažovat obrat dosažený od data účinnosti nové smlouvy nebo účinnosti dodatku ke stávající smlouvě. Pokud byl dodatek ke stávající smlouvě zohledňující požadavky novely zákona uzavřen až po datu 6. června 2016, je pro stanovení limitu peněžních plnění nutno uvažovat obrat dosažený od data 6. června 2016.

Úřad podotýká, že přechodné období se vztahuje pouze na případy, kdy rámcová smlouva mezi odběratelem a dodavatelem byla sjednána před účinností novely zákona a neobsahuje povinné náležitosti dle § 3a písm. a) zákona. Přechodné období se vztahuje pouze na sjednání celkové výše peněžních plnění pro následující období, nevztahuje se na sjednávání konkrétní výše jednotlivých peněžních plnění dodavatele. Ta musí být v souladu s § 4 odst. 2 zákona již od data účinnosti novely zákona, tj. od data 6. března 2016.

2. MNOŽSTEVNÍ SLEVY Z POHLEDU § 4 ZÁKONA

Množstevní slevy jsou dle české i evropské soutěžní judikatury, jejíž principy jsou při posuzování deliktního jednání dle zákona o významné tržní síle přiměřeně zohledněny, spojeny výlučně s objemem odebraného zboží. Jedná se o ekonomicky odůvodněné slevy, kterými výrobce přenáší úspory z rozsahu na své zákazníky.

Již počáteční cenové podmínky sjednané v rámcových smlouvách ve formě celoročně platných finančních

rabatů a bonusů zohledňují větší odběr zboží ze strany odběratelů s významnou tržní silou. Takto sjednané celoročně platné cenové podmínky však musí být obsaženy v daňovém dokladu na úhradu kupní ceny za dodávku potravin a nemohou být účtovány zpětně (viz § 4 odst. 2 písm. d) zákona).

Zpětně je možno uhradit množstevní bonusy, které jsou podmíněny splněním sjednaného obrátového cíle, neboť ze své podstaty nemohou být součástí průběžných daňových dokladů na úhradu kupní ceny za dodané potraviny a je možno je uhradit až po dosažení tohoto cíle. Výše takto sjednaných dodatečných slev musí být sjednána v ekonomicky opodstatněné objektivní výši a nesmí mít zneužívací charakter.

Nejčastěji se vyskytuje sjednání množstevní slevy na základě ročních obrátových cílů, pro obrátový cíl však může být zvoleno i kratší období. Množstevní sleva nemůže být sjednána formou průběžných slev na základě dosažení běžné výše obrátu během stanoveného období, neboť pro takto uplatňované slevy neexistuje protiplnění ve formě navýšení obrátu. Obrátový cíl, za jehož splnění je ospravedlnitelné požadovat slevu, by měl být na stejné úrovni nebo vyšší než obrát dosažený v minulém porovnatelném období.

3. OSTATNÍ DISKUTOVANÁ USTANOVENÍ

Úřad se opakovaně setkal s některými dalšími dotazy k výkladu novely zákona, proto považuje za vhodné se v rámci tohoto příspěvku k některým z nich vyjádřit.

3.1. OBRÁT JAKO PODMÍNKA PRO APLIKACI VYVRATITELNÉ DOMNĚNKY VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLY

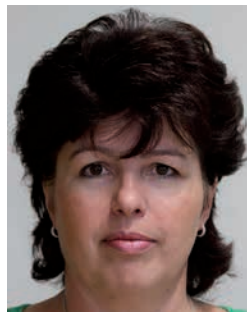
Obrát odběratele ve smyslu § 3 odst. 4 písm. a) zákona se určuje na základě tržeb odběratele za prodej potravin a služeb s tím souvisejících, tj. služeb poskytnutých dodavatelům potravin, za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců, a to bez daně z přidané hodnoty. U nákupních aliancí se bere v potaz součet tržeb za prodej potravin a služeb s tím souvisejících bez daně z přidané hodnoty za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců jednotlivých členů nákupní aliance. Pro výpočet obrátu ve smyslu § 3 odst. 4 písm. a) zákona se berou v úvahu pouze tržby dosažené za prodej potravin. Významná tržní síla se dále posuzuje podle kritérií stanovených v § 3 odst. 2 zákona.

3.2. PODNÁKUPNÍ CENY

Úřad obdržel také dotazy, zda prodej za podnákupní/podnákupní ceny je považován za porušení zákona a zda budou prodejní ceny posuzovány podle ceny jednotlivých prodejů nebo podle ročních průměrných cen. Dle novelizovaného znění zákona není maloobchodní prodej za ceny nižší než nákupní považován za porušení zákona. Úřad však podotýká, že je oprávněn posuzovat přiměřenost obchodních podmínek, které by vedly k nákupu potravin za ceny, které nepokrývají celkové náklady dodavatelů.

3.3. POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY

Další dotazy se týkaly postoupení pohledávky, konkrétně zda ustanovení § 3a písm. e) zákona ve znění, že „Smlouva musí obsahovat způsob postoupení pohledávky, který se řídí příslušnými ustanoveními občanského zákona“ znamená, že smluvní strany se nemohou odchýlit od příslušných dispozitivních ustanovení občanského zákoníku. Dle výkladu Úřadu se smluvní strany odchýlit od dispozitivních ustanovení občanského zákoníku nemohou. V opačném případě by toto ustanovení ztrácelo na významu, neboť vztah mezi odběratelem a dodavatelem by se v případě postoupení pohledávky automaticky řídil občanským zákoníkem, který toto odchýlení umožňuje.

Ing. Blanka Hanslianová, Ph.D.

Oddělení kontroly tržní síly

K NĚKTERÝM ASPEKTŮM SMLUVNÍ ÚPRAVY VZTAHŮ MEZI ODBĚRATELI A DODAVATELI PO NOVELIZACI ZÁKONA O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE

Podoba právní regulace v oblasti významné tržní síly letos doznala jisté proměny, a to v souvislosti s přijetím zákona č. 50/2016 Sb., kterým byl novelizován zákon o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití. Novelizace zákona se týkala i požadavků kladených na úpravu smluvních vztahů mezi odběrateli s významnou tržní silou a jejich dodavateli. Následující text se věnuje zejména těm aspektům sjednávání smluv, které by mohly být z pohledu zákonných ustanovení problematické.

1. PÍSEMNÁ FORMA SMLOUVY

Zákon o významné tržní síle stanovuje určitá pravidla pro právní jednání mezi odběratelem s významnou tržní silou a dodavatelem, aby zamezil zneužívání významné tržní síly odběratelů vůči dodavatelům a zajistil férovost jednání v těchto vztazích. Účelem zákona je ochrana veřejného zájmu spočívajícího v zajištění férového soutěžního prostředí.

Požadavek písemnosti právního jednání ve vztazích mezi odběratelem s významnou tržní silou a dodavatelem, jenž plyne z ustanovení § 3a zákona, je odůvodněn právě specifickou povahou těchto vztahů. Písemná forma jednání dle zákona o významné tržní síle slouží k zajištění právní jistoty dodavatelů ve vztahu k existenci nebo obsahu právního jednání ve smluvních vztazích s odběratelem s významnou tržní silou a umožnění veřejnoprávní kontroly nad dodržováním zákonných povinností odběratele.

1.1. KONKRÉTNÍ PROJEVY OBLIGATORNOSTI PÍSEMNÉ FORMY PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

Ze soukromoprávního pohledu písemná forma právního jednání vyžaduje splnění dvou základních předpokladů. Právní jednání musí být zachyceno písemně a musí obsahovat podpis jednatelů. Písemná forma je zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednatelů.

Z pohledu zákona o významné tržní síle jako veřejnoprávní regulace je důležité, aby byl písemně zachycen obsah kontraktace ve smyslu § 3a zákona a byla zaručena autenticita (věrohodnost původu) a integrita (neporušenost) obsahu právního jednání. Písemným zachycením se rozumí zaznamenání textu v zobrazitelné a uchovatelné podobě. Autenticita znamená, že je možné identifikovat osobu, která projevila vůli vyjádřenou právním jednáním. Záruka integrity pak znamená možnost jednoznačného ověření, zda obsah právního jednání nebyl změněn. Kromě uvedených požadavků je potřeba se zaměřit také na zachycení existence právního jednání v čase, a to tak, aby mohl být spolehlivě určen konkrétní okamžik, ve kterém bylo dané právní jednání skutečně učiněno.

Jak již bylo výše naznačeno, požadavek písemnosti zahrnuje také povinnost uchovávat (archivovat) písemně zachycený obsah zaznamenaného právního jednání, a to i v případě dokumentů vystavených v elektronické podobě a včetně dat, která zaručují věrohodnost původu a neporušenost obsahu (například podpisové certifikáty). Samotný způsob provádění požadované archivace přitom může být různý (listinná podoba, paměťové disky, elektronická datová uložení apod.).

1.2. ZÁKLADNÍ PRAVIDLA VYPLÝVAJÍCÍ Z OBLIGATORNOSTI PÍSEMNÉ FORMY PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

V předepsané písemné formě musí být v případě uzavření smlouvy vyjádřen smluvní konsenzus, písemnost proto vyžaduje jak návrh na uzavření smlouvy (nabídka – například objednávka), tak i jeho akceptace (přijetí nabídky). Povinnost písemné formy platí také pro odmítnutí nabídky, odvolání (resp. zrušení) nabídky, změnu smlouvy, ukončení smlouvy (například odstoupení od smlouvy, výpověď, dohoda).¹

Podstatou písemné formy stanovené zákonem je, že zvolení písemné či jiné formy, například konkludentní, není závislé na vůli účastníků jednání.

¹ Viz LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský zákoník*. I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. Dále srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 18. května 2005, sp. zn. 32 Odo 1259/2004, a ze dne 30. října 2009, sp. zn. 33 Cdo 3210/2007.

Předepsaný požadavek písemnosti lze naplnit prostřednictvím použití následujících forem písemného zachycení textu a prostředků zajištění jeho autenticity a integrity, příp. jejich kombinací:

- 1) listina s vlastnoručním podpisem jednatelky osoby,
- 2) faxová zpráva, je-li originální listina podepsána vlastnoručním podpisem,
- 3) datová zpráva dodaná do datové schránky,
- 4) elektronická zpráva zasláná prostřednictvím elektronické výměny informací (EDI), jestliže je sjednáno užití postupů zaručujících věrohodnost původu a neporušenost obsahu, například v rámcové smlouvě,
- 5) e-mailová zpráva, je-li podepsána
 - a) elektronickým podpisem, jestliže jsou současně sjednána a přijata opatření zajišťující věrohodnost původu a neporušenost obsahu (například předem sjednaná e-mailová adresa s dostatečnou úrovní zabezpečení a zamezení přístupu jiným osobám),
 - b) zaručeným elektronickým podpisem,
 - c) zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis,²
 - d) kvalifikovaným elektronickým podpisem.

Pravidla pro vytváření a používání elektronických podpisů upravuje *nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (dále též „nařízení eIDAS“)*, které je přímo aplikovatelné od 1. července 2016.³ Požadavky na zaručené elektronické podpisy jsou stanoveny v článku 26 nařízení eIDAS.

Konkrétní formy písemného jednání musí být vždy předem sjednány ve smlouvě.

1.3. PŘÍKLADY DOPADŮ OBLIGATORNOSTI PÍSEMNÉ FORMY PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ NA PRAXI SMLUVNÍCH STRAN

Jde-li konkrétně o akceptaci objednávky, je předepsaná písemná forma splněna například je-li zaslána elektronická zpráva „potvrzení objednávky“ prostřednictvím elektronické výměny informací (EDI), je-li takový způsob akceptace

2 Blíže viz vládní návrh zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Návrh zákona byl schválen Poslaneckou sněmovnou dne 29. června 2016 jako sněmovní tisk č. 763.
3 Adaptačním zákonem k nařízení eIDAS má být připravovaný zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

předem sjednán. Dalším možným způsobem písemné akceptace objednávky je vystavení dodacího listu před fyzickým dodáním potravin, ať už v listinné podobě, který bude podepsán oprávněnou osobou a předán odběrateli, nebo v elektronické podobě například prostřednictvím elektronické výměny informací (EDI), je-li takový způsob akceptace předem sjednán včetně konkrétních podmínek, za nichž je zaslání dodacího listu považováno za akceptaci. V takovém případě lze například sjednat, že akceptací se rozumí shoda s objednávkou v podstatných náležitostech a definovat nepodstatné změny (například určitou toleranční odchylku v množství objednávaného a dodávaného zboží). Podmínky musejí být sjednány tak, aby neznamenaly zneužití významné tržní síly ve smyslu § 4 zákona.

Konkludentní akceptace objednávky (pokud se její neodmítnutí považuje za přijetí) není sama o sobě přijetím nabídky, k akceptaci je potřeba projevení souhlasu. Ani předchozí písemné smluvní sjednání takového postupu například v rámcové smlouvě by neodpovídalo zákonem stanovenému požadavku písemnosti. Současně je potřeba připomenout, že dokud není nabídka řádným způsobem akceptována, nemůže dojít k platnému uzavření smlouvy, a po žádné smluvní straně tudíž nemůže být oprávněně požadováno jakékoli plnění na základě takové smlouvy, neboť tato ani nevznikla.

Praxe spočívající ve sjednávání okamžiku uzavření kupní smlouvy marným uplynutím dané lhůty pro odmítnutí objednávky (či dokonce již samotným okamžikem doručení objednávky) tedy nenaplnuje zákonem stanovený požadavek písemnosti. Stejně tak není plně v souladu s písemnou formou přijetí nabídky ani prosté ujednání možnosti potvrdit objednávku dodacím listem, pokud nejsou mezi stranami sjednány konkrétní podmínky, například v rámcové smlouvě, za nichž bude vystavený dodací list považován za řádnou akceptaci objednávky.

Jak již bylo uvedeno výše, pro naplnění požadavku písemnosti v případě užívání e-mailových zpráv je vyžadován elektronický podpis s výše uvedenými zárukami. Je potřeba odmítnout způsoby kontraktace spočívající v ústní či telefonické podobě, které svou povahou nemohou odpovídat zákonným požadavkům písemnosti. Teprve s písemnou formou právního jednání (byť by mu předcházela ústní či telefonická komunikace) lze ve smyslu § 3a zákona o významné tržní síle spojovat zamýšlené právní účinky.

2. POVINNÉ NÁLEŽITOSTI SMLOUVY

Smlouva mezi odběratelem s významnou tržní silou a dodavatelem splňující požadavek písemnosti (viz výše) musí kromě podstatných částí obsahovat také specifické

náležitosti dle ustanovení § 3a písm. a) až e) zákona o významné tržní síle. Písemně sjednané náležitosti smlouvy musejí splňovat požadavek určitosti a srozumitelnosti právního jednání.

Požadavek určitosti je nezbytné splnit pro sjednávání náležitostí předmětu i obsahu právního jednání (smlouvy). Jedná-li se o předmět smlouvy, je nezbytná dostatečně určitá specifikace předmětu koupě nebo služby, která umožňuje jejich identifikaci a odlišení od jiných předmětů konkrétní koupě nebo služby. Určitost ve vztahu k obsahu smlouvy znamená, že lze určit, jaká konkrétní práva a povinnosti mají z právního jednání při plnění konkrétního předmětu smlouvy stranám vzniknout.

V praxi jsou náležitosti předmětu a obsahu smluv uzavíraných mezi odběrateli a dodavatelem obsaženy v různých typech smluv. Je možné rozlišit tři základní modely sjednávání smluvních podmínek ve vztahu ke kupním smlouvám.

2.1. SJEDNÁVÁNÍ NÁLEŽITOSTÍ V KUPNÍCH SMLOUVÁCH

PRVNÍ MODEL

Prvním modelem je uzavření tzv. rámcové smlouvy, na jejímž základě jsou pak uzavírány realizační kupní smlouvy ve formě objednávky a její akceptace. Pokud je ve smlouvě sjednán předmět koupě tak, že konkrétní specifikace dodávaných potravin bude uvedena v objednávce, jedná se o rámcovou smlouvu.

Rámcová smlouva (užíváno bývá rovněž označení „normativní smlouva“) jako taková totiž nezakládá vzájemná konkrétní práva a povinnosti smluvních stran ke konkrétnímu předmětu koupě. Její význam spočívá v ujednání základních pravidel, kterými se mají řídit následně uzavírané jednotlivé realizační (kupní) smlouvy za předpokladu, že v nich nebude obsažena odlišná úprava. Tedy funkcí rámcové smlouvy je toliko stanovení smluvních podmínek pro v budoucnu sjednávané dílčí (konkrétní) smlouvy. Předmětná pravidla (smluvní podmínky) se pak tudíž stávají součástí obsahu samotných realizačních smluv vznikajících na základě smlouvy rámcové, a to v rozsahu, v němž není stranami ujednáno jinak.⁴

Praxe spočívající ve sjednávání konkrétních závazků dodavatelů v rámcových smlouvách ve vztahu k nekonkrétnímu předmětu koupě tak není v souladu s požadavkem určitosti právního jednání, jako například povinnost dodavatele poskytnout slevu z kupní ceny dle § 3a písm.

a) zákona, neboť tato je vázána na konkrétní předmět koupě a musí mít konkrétní protiplnění.

V rámcových smlouvách je možné sjednat například způsob úhrady kupní ceny, splatnost kupní ceny potravin dle § 3a písm. a) zákona, způsob určení doby pro dodávku potravin nebo množství za stanovené období dle § 3a písm. b) zákona.

Z pohledu naplnění požadavku písemnosti a určitosti náležitostí smlouvy ve smyslu § 3a písm. a) zákona je nezbytné, aby v okamžiku podání objednávky (nabídky kupní smlouvy) byly písemně zachyceny všechny podstatné a specifické náležitosti smlouvy dle § 3a zákona, ať již v rámcové smlouvě nebo objednávce, tj. konkrétní předmět koupě, kupní cena, způsob úhrady kupní ceny a doba její splatnosti, dodací lhůta nebo způsob jejího určení, určení množství předmětu koupě a garantovaná platnost kupní ceny. Objednávka musí obsahovat veškeré povinné náležitosti vyplývající ze zákona, které nejsou nebo nemohou být obsaženy v rámcové smlouvě. Součástí objednávky jsou pak podmínky sjednané v rámcových smlouvách nebo ceník, je-li sjednán tento způsob určení kupní ceny, nestanoví-li objednávka jinak.

DRUHÝ MODEL

Druhým modelem je situace, kdy je uzavřena rámcová smlouva a na jejím základě je sjednána realizační smlouva specifikující smluvní podmínky již ke konkrétnímu předmětu koupě, které nemohou být sjednány v rámcové smlouvě nebo nejsou sjednány, případně jsou odlišné od rámcové smlouvy. V takovém případě již tato samotná smlouva musí společně s rámcovou smlouvou obsahovat veškeré podstatné náležitosti smlouvy. Pokud z povahy věci nevyplývá, že specifické náležitosti smlouvy dle § 3a zákona není možné sjednat až v objednávce (například povinná náležitost výše ročních peněžních plnění dodavatele a garance platnosti kupní ceny), je z hlediska požadavku určitosti možné ujednání smluvních stran, že návrh určitých specifických náležitostí smlouvy dle § 3a zákona bude obsažen až v objednávce.

Je však třeba zdůraznit, že pro sjednávání náležitostí smlouvy současně platí pravidlo vyplývající z ustanovení § 4 odst. 2 písm. a) zákona, že smluvní podmínky nesmí být sjednávány tak, aby vytvářely výraznou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran. Při aplikaci tohoto pravidla na sjednávání náležitostí smlouvy v objednávce to znamená, že předpokladem pro jejich řádné sjednání je splnění zejména dvou základních podmínek: musí být zachováno právo dodavatele neakceptovat objednávku obsahující specifické náležitosti smlouvy a tyto náležitosti musí být sjednány tak, aby povinnosti dodavatele z nich vyplývající bylo možné splnit (podrobněji viz níže).

⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. listopadu 2012, sp. zn. 23 Cdo 936/2012.

TŘETÍ MODEL

Ve třetím modelu smluvní strany uzavírají pouze individuální smlouvu, která již obsahuje přesnou specifikaci předmětu koupě, tudíž nemůže být rámcovou smlouvou. V takovém případě platí pravidla popsaná u druhého modelu, tedy podstatné náležitosti smlouvy musí být obsaženy v individuální smlouvě, některé specifické náležitosti dle § 3a zákona je nutné sjednat již v individuální smlouvě, některé mohou být uvedeny až v objednávce při dodržení pravidla ve smyslu § 4 odst. 2 písm. a) zákona.

2.2. SJEDNÁVÁNÍ NÁLEŽITOSTÍ VE SMLOUVÁCH O SLUŽBÁCH

V případě, že se jedná o specifické náležitosti smluv dle § 3a písm. c) zákona, je nezbytné jejich sjednání v individuálních smlouvách, neboť se vztahují ke konkrétnímu předmětu smlouvy, s výjimkou způsobu určení ceny.

3. DALŠÍ LIMITY PLATNÉ PRO SJEDNÁVÁNÍ SMLOUVY

Právní jednání, jímž jsou uzavírány smlouvy, musí splňovat, jak bylo již výše uvedeno, požadavek písemnosti a musí být v souladu s ustanoveními § 4 zákona o významné tržní síle. Zatímco požadavek písemnosti stanovuje způsob, jakým má být zachycen obsah právního jednání, ustanovení § 4 zákona pak pro obsah právního jednání určují hlavní limity.

Základní pravidlo představující zásadní limit pro sjednávání smluv je zakotveno v ustanovení § 4 odst. 2 písm. a) zákona. Smluvní podmínky nesmí být sjednávány tak, aby vytvářely výraznou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran (tj. odběratele a dodavatele). Toto pravidlo je přitom potřeba respektovat ve všech aspektech vznikajícího smluvního vztahu.

3.1. PŘÍKLADY DOPADŮ LIMITŮ PRO SJEDNÁVÁNÍ SMLOUVY NA PRAXI SMLUVNÍCH STRAN

Pokud jde o formu splnění požadavku písemnosti právního jednání, je třeba vycházet z toho, že dodavatel nesmí být nucen ke smluvnímu přijetí takové formy, která by znamenala výrazný zásah do jeho obvyklé obchodní praxe. Preferuje-li dodavatel například listinnou podobu, nemůže být jeho volba omezena administrativním poplatkem za použití jiné formy, než elektronické. Stejně tak, pokud

dodavatel nemá zájem o komunikaci prostřednictvím EDI, nemůže odběratel trvat na této formě komunikace.

Obecně platí, že smluvní podmínky musí být vyvážené a respektovat právo dodavatele odmítnout obdrženu nabídku v přiměřené době (právo neakceptovat). Výraznou nerovnováhu mezi stranami by tak mohla představovat například praxe spočívající ve sjednávání povinnosti dodavatele přijmout a potvrdit každou objednávku neprodleně po jejím doručení, případně omezování práva dodavatele na odmítnutí objednávky stanovením nepřiměřeně krátké lhůty, popř. jen ve výjimečných případech. Požadavek přiměřené vyváženosti práv a povinností smluvních stran by se měl projevovat také při sjednávání podmínek (například délky lhůty) pro odmítnutí objednávky dodavatelem na straně jedné a odvolání objednávky odběratelem na straně druhé.

V praxi se často uplatňuje rovněž specifický smluvní režim pro dodávky potravin do promočních akcí. Jsou uzavírány individuální smlouvy týkající se promočních akcí, konkrétní dodávky jsou však realizovány až na základě jednotlivých objednávek, přičemž dodavatelé jsou povinni akceptovat každou takovou objednávku. Smluvní podmínky ukládající dodavateli povinnost akceptace objednávky však mohou být v souladu se zákonem jen v případě, existují-li pro takovou povinnost dodavatele specifické důvody a současně je-li zajištěno jiným způsobem, že v objednávce bude požadováno akceptovatelné množství potravin v přiměřených dodacích lhůtách. Příkladem takového zajištění může být existence uzavřené individuální smlouvy, specifikující celkové množství potravin určené do promoční akce a závazek odběratele takové zboží odebrat (je možné sjednat přiměřenou toleranci), minimální délku dodací lhůty pro jednotlivé objednávky potravin, které mohou být vázány na požadované množství potravin v objednávce, a další smluvní podmínky zajišťující, že konkrétní objednávka bude obsahovat přiměřené množství potravin, a to zejména s ohledem na dobu potřebnou pro výrobu objednané potraviny a provozní kapacity prodávajícího.

Mgr. Andrea Pokorná,
Oddělení kontroly tržní síly

Mgr. Tomáš Sochora,
Oddělení kontroly tržní síly

VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA V EVROPSKÉM KONTEXTU

Problematika zneužívání významné tržní síly odběratelů, která umožňuje uplatňování nekalých obchodních praktik, je aktuálním tématem nejen v České republice, ale také na úrovni Evropské unie a v jednotlivých členských státech.

1. VÝVOJ ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY NEKALÝCH OBCHODNÍCH PRAKTIK NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE

V červnu letošního roku přijal Evropský parlament usnesení o nekalých obchodních praktikách v potravinářském dodavatelském řetězci¹, v němž reagoval na postoj Evropské komise (dále jen „Komise“) k řešení této problematiky, vyjádřený ve zprávě Komise z ledna tohoto roku.²

Komise se v této zprávě zabývala posouzením stávajících regulačních rámců nekalých obchodních praktik mezi podniky a jejich prosazování v jednotlivých členských státech a dále posouzením dopadů dobrovolné celounijní iniciativy dodavatelského řetězce (SCI) a jejích národních platform. Komise dospěla k závěru, že zvláštní harmonizovaný regulační přístup na úrovni Evropské unie by nepřinesl přidanou hodnotu, neboť velká většina členských států již zavedla regulační opatření a systémy veřejnoprávního prosazování založené na různých přístupech, které mohou účinně řešit problém nekalých obchodních praktik. Ve vztahu k dobrovolným iniciativám pak konstatovala, že SCI dosáhla již určitých úspěchů, i když je dán prostor pro zlepšení.

Evropský parlament v reakci na tuto zprávu Komise vyjádřil přesvědčení, že pro zajištění řádného fungování vnitřního trhu je nezbytné přijmout opatření k řešení problému nekalých obchodních praktik v potravinářském dodavatelském řetězci. Poukázal na to, že neexistuje žádný právní předpis Evropské unie v této oblasti a vyzval Komisi, aby předložila návrh jednotného rámce Unie, který bude definovat obecné zásady s přihlédnutím k již existujícím národním právním úpravám v této oblasti a specifickým rysům jednotlivých trhů v členských státech. Navržený právní rámec však nesmí vést k nižší míře ochrany ve státech, které již přijaly vlastní úpravu. Parlament dále zdůraznil, že stávající rozříštěná a omezená spolupráce jednotlivých vnitrostátních

JUDr. Petr Solský,
místopředseda ÚOHS pověřený vedením Sekce legislativy a veřejné regulace

orgánů dozoru nestačí k řešení přeshraničních problémů týkajících se nekalých obchodních praktik. Evropský parlament proto požádal Komisi, aby přijala opatření k vytvoření a koordinaci sítě vnitrostátních orgánů, které budou vzájemně uznávány na úrovni Evropské unie. Parlament také doporučil členským státům, aby určily státní orgán odpovědný za provádění opatření v boji proti nekalým obchodním praktikám, který bude mít pravomoc zahajovat a vést šetření z vlastní iniciativy nebo na základě neformálních stížností se zachováním jejich důvěrnosti, což by umožnilo eliminovat tzv. faktor strachu. Současně Parlament vyjádřil názor, že iniciativa dodavatelských řetězců (SCI) a další dobrovolné systémy členských států a Unie nepředstavují řešení stávajících závažných problémů v potravinářském dodavatelském řetězci a pozastavil se nad podporou SCI ze strany Komise navzdory jejím omezením a nedostatkům. Nicméně podpořil další rozvoj a prosazování těchto dobrovolných systémů, pouze však jako doplněk k efektivním mechanismům vymáhání práva na úrovni členských států.

Ze strany Komise (pracovníci DG GROW) bylo v závěru července letošního roku neoficiálně naznačeno, že na usnesení Evropského parlamentu zareaguje Komise formálně

¹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. června 2016 o nekalých obchodních praktikách v potravinářském dodavatelském řetězci /2015/2065(INI).

² Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 29. ledna 2016 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v rámci potravinového řetězce /COM(2016)0032/.

v září letošního roku v návaznosti na probíhající interní koordinační diskuse v rámci Komise. Z dostupných neformálních vyjádření se zdá, že jakkoliv Komise citlivě vnímá pozici Evropské parlamentu a uvědomuje si důležitost problematiky, z výše zmíněných důvodů zatím neshledává přidanou hodnotu v návrhu harmonizované regulace na úrovni Evropské unie.

Poslední vývoj v této oblasti nicméně naznačuje, že existuje společný zájem na celoevropském řešení nekalých obchodních praktik mezi podniky v dodavatelském řetězci, neboť v této oblasti došlo během posledních dvou desetiletí ke strukturálním změnám souvisejícím zejména se zvýšenou koncentrací a vertikální integrací v rámci celé Unie. Diskuze o problematické situaci v oblasti maloobchodu a potravinářského dodavatelského řetězce probíhá na evropské úrovni již posledních osm let.³ V lednu 2013 vyústila v přijetí Zelené knihy Komise o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v dodavatelském řetězci.⁴ Na úrovni Evropské komise se problematice aktuálně věnuje rovněž Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky (DG GROW) a Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), v rámci něhož funguje i task force zabývající se mimo jiné problematikou nekalých obchodních praktik v rámci potravinového řetězce. V současné době je tento společný zájem prosazován zejména prostřednictvím aktivit Evropského parlamentu. Rovněž Slovenská republika jako předsedající země v Radě Evropské unie prohlásila vytvoření evropského společného legislativního rámce ve vztahu k nekalým obchodním praktikám mezi podniky v rámci potravinového dodavatelského řetězce a jeho prosazování za jednu z priorit předsednictví.

2. VÝVOJ REGULACE ODBĚRATELSKO- DODAVATELSKÝCH VZTAHŮ NA ÚROVNI ČLENSKÝCH STÁTŮ

Na úrovni členských států dochází také v posledních letech ke značnému posunu v přístupu k řešení nekalých obchodních praktik ve vztazích mezi odběrateli a dodavateli. Výsledky šetření Komise v roce 2015 ukázaly, že ve dvaceti členských státech Evropské unie existují regulace s možností veřejnoprávního vymáhání dopadající

3 Jedním z prvních stěžejních dokumentů bylo Sdělení Komise Evropského parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 28. října 2009 – *Lepší fungování potravinového řetězce v Evropě* /COM(2009)0591/.

4 *Zelená kniha o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v Evropě v dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží* /COM (2013)0037/.

na odběratelsko-dodavatelské vztahy.⁵ Národní regulace jsou založeny na modifikaci soutěžních pravidel nebo jsou přijímány specifické právní úpravy, jejichž vymáhání je svěřeno soutěžním nebo jiným orgánům dozoru. Tendence směřuje k závazné regulaci těchto vztahů.

Odběratelsko-dodavatelské vztahy ovlivňuje také aplikace soutěžního práva v oblasti zakázaných dohod a fúzí. Příkladem jsou případy uzavírání zakázaných vertikálních dohod mezi dodavateli a výrobcí potravin v Německu. Podstatou protiprávního jednání byly dohody o určování cen některých potravin pro další maloobchodní prodej, které vycházely z požadavků výrobců na vyšší prodejní ceny a podmínek odběratelů, že k jejich zvýšení přistoupí, bude-li zvýšena nebo alespoň zachována stejná výše jejich marže na těchto výrobcích a současně bude ze strany výrobců zajištěno zvýšení jejich maloobchodních cen u konkurenčních odběratelů. Jedná-li se o oblast fúzí, je zahraničními soutěžními úřady v poslední době prosazován přísnější přístup k posuzování spojování soutěžitelů v oblasti maloobchodu s potravinami a zbožím denní potřeby, neboť koncentrace vede k posilování postavení odběratelů, což může mít v konečném důsledku negativní dopady na spotřebitele.

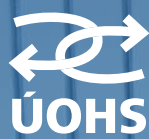
Mgr. Andrea Pokorná,
Oddělení kontroly tržní síly

UPOZORNĚNÍ

Texty uvedené v tomto informačním listu mají charakter právně nezávazného obecného výkladu, jehož cílem je přiblížit stávající postoj Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k některým novelizovaným ustanovením zákona o významné tržní síle. Do budoucna nicméně nelze vyloučit modifikaci tohoto přístupu, zejména při posuzování konkrétních okolností jednotlivých řešených případů.

Úřad bude svoje výkladová stanoviska k jednotlivým ustanovením zákona v případě potřeby rozšiřovat a zpřesňovat a následně zveřejňovat na svých webových stránkách www.uohs.cz.

5 Údaj k datu 17. listopadu 2015.

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE